

М.А. Дянюк, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

Є.С. Коломієць, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТОМ ОПЕРАЦІЙНОГО ЛЕВЕРЕДЖУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Специфіка результативних показників господарської діяльності, особливості формування та використання активів і капіталу у підприємствах роздрібної торгівлі обумовлює певні методичні особливості розрахунку значень ефекту операційного левериджу й пов'язаних з ним показників. Галузевими особливостями підприємств роздрібної торгівлі є широке поширення оренди, як способу задоволення потреб у фінансуванні діяльності, а також значна частина кредиторської заборгованості товарного характеру у якості зовнішнього джерела фінансування. Автори вважають, що для адекватної характеристики фінансових процесів, які відбуваються у поточній господарській діяльності підприємств роздрібної торгівлі, під час оцінки ефекту фінансового левериджу величина орендної плати повинна розглядатися, як видатки фінансового характеру і як ефект, що генерує підприємство. Розміри орендної плати необхідно враховувати у розрахунках нетто-результату експлуатації інвестицій поряд із прибутком і відсотками за позиковим капіталом.

Механізм функціонування кредиторської заборгованості товарного характеру, її рух і участь у торговельному процесі подібні з короткостроковими позиковими коштом у вигляді комерційного кредиту, тільки без відповідного документального оформлення, тому витрати на обслуговування кредиторської заборгованості повинні розцінюватися як витрати підприємств торгівлі фінансового характеру й входить до складу нетто-результату експлуатації інвестицій. Також у розрахунках повинен враховуватися непрямий дохід, що утворюється під дією інфляції за рахунок неіндексації цього виду позикових коштів.

Авторами запропоновано аналітичне представлення нетто-результату експлуатації інвестицій на основі агрегатного підходу: для підприємств, що використовують орендовані необоротні активи нетто-результат експлуатації інвестицій складається із суми валового прибутку від операційної діяльності, суми відсотків за фінансовий кредит, фінансових витрат з залучення кредиторської заборгованості

постачальникам, непрямого доходу від кредиторської заборгованості та суми орендної плати. Якщо необоротні активи є власністю підприємства, сума орендної плати до розрахунків не входить.

Розроблений підхід визначає порядок і напрямки аналізу елементів ефекту фінансового левереджу й пов'язаних з ним фінансовою структурою капіталу і фінансових ризиків.

Науковий підхід до організації та керування напрямом і дією впливу ефекту фінансового левереджу дає можливість установити оптимальну структуру капіталу й мінімізувати рівень фінансового ризику в підприємствах роздрібно́ї торгівлі.

На думку авторів, позитивний результат у цій роботі може дати комплексне застосування ситуативного походу й методу аналізу чутливості.

Базовими є дві ситуації:

– необоротні активи перебувають у власності підприємств торгівлі, позиковий капітал у будь-яких формах не залучається, у розрахунках ефекту фінансового левереджу враховуються фінансові витрати і доходи, що пов'язані з використанням кредиторської заборгованості;

– пасивна частина основних коштів – орендована, активна – перебуває у власності підприємств торгівлі, позиковий капітал у будь-яких формах не залучається, вартість орендованого майна й орендна плата враховуються у складі активів і позикового капіталу.

Доповнюючи й змінюючи вихідні параметри на основі прогнозних припущень щодо можливих змін товарообороту, чистого доходу, складу капіталу й витрат підприємства, що аналізується, особа, яка приймає рішення, може простежити можливі зміни результатів внаслідок зміни вихідних даних і визначити, наскільки чутливим є результат до кожної окремої такої зміни або їхнього комплексу. Маючи в наявності низку таких результатів (набір альтернатив), на основі аналізу можна судити про характер змін у структурі капіталу та ризик, який пов'язаний з передбачуваним планом дій. На цій основі є можливість прийняття рішень, які кращим чином задовольняють встановленим цілям і відповідно скорегувати фінансову складову діяльності підприємства.

Рекомендованим критерієм вибору кращого варіанту може бути оптимальна структура капіталу за достатньої економічної безпеки у співвідношенні факторів поточної операційно-фінансової діяльності підприємства, яка дозволяє досягти найбільш відчутних позитивних фінансових результатів, що виправдують зроблені витрати.